

hűbéri társadalomba oltódott bele, még nagyobb mértékben, mint a német. Azok a történelmi adottságok, melyek a német imperializmust jellemzik, még nagyobb mértékben megvoltak a japán imperializmusban. Sokat is tanult egyik a másiktól.

Befejezésül meg kell még említenünk, hogy a német fasizmust még mindig nem irtották ki gyökerestül. Az évtizedeken át félrevezetett, nekivadult, és a végén kiábrándult német tömegek, akik magukra vonták az egész emberileg érző világ gyűlöletét és megvetését, még mindig nem látnak tisztán. Ki is akarja ezt használni a nemzetközi reakció. Tudja, hogy a talaj még mindig jó, és sokat taktikázik. Pedig Németországnak, ha majd felocsúdik, csak egy útja lehet: az az út, amelyen a német nép egy része olyan határozatlanul ndult el az első imperialista háború után, és amely útról olyan gyáván letért, hogy megengedte népének romlását, és embermilliók kipusztítását. Előbb azonban jóvá kell tenni a német népnek azt, amit az emberiség, az emberi kultúra ellen vétett. Ezt pedig a reakciósook semmiféle mesterkedése, semmiféle neo-náci-fasizmus számítását sem bírja megakadályozni.

A GYAKORLAT SZEREPE AZ ELMÉLET FEJLŐDÉSÉBEN

Irta. Naumova Mária

»A tudományt azért nevezik tudománynak, mert nem ismer el fétist, nem fél fölemelni a kezét arra, ami elavult és ébren figyel a tapasztalat, a gyakorlat szavára.« (Sztaljin)

A Bolsevik Párt vezérelvéül Sztaljin a következőképp fejezte ki: »Az elmélet tárgyaltalmává válik, ha nincs kapcsolata a forradalmi gyakorlattal. Épp úgy, mint ahogy a gyakorlat is vakká lesz, ha forradalmi elmélet nem világítja meg útját.« A Bolsevik Párt sem birkózhatna meg azon nagy feladatokkal, melyek elé a szocialista építés állítja, ha élenjáró forradalmi elmélet nem vezetné. A Sz. K. (b) P. története cselekvő leninizmus; Lenjin és Sztaljin tanításának megvalósulása.

A marxista elmélet nem képviselne oly hatalmas erőt, ha elzárkózna az élettől, a történelmi gyakorlattól, az emberi valóságtól. A tudományos gondolkodás és a tudomány összes ágai a gyakorlatból fakadnak. A tudományok mindig és mindenkor az emberek gyakorlati szükségleteiből nőnek ki és egyedüli szerepük segíteni az embert a természettel való harcban és élete kialakításában. Az emberek gyakorlati tevékenysége nemcsak a tudomány keletkezésének, de fejlődésének is a bölcsője és előre viszi a tudást azáltal, hogy állandóan új feladatok elé állítja és a feladatok megoldására eszközöket teremt.

Az emberek gyakorlati tevékenysége az, amely egyedül különböztetheti meg az igazat, a valót a hamistól, elválasztja a tárgyilagos igazságot a mindenféle csafó képzettől és hamis fölfogástól. A gyakorlat szerepének ilyen megítélése a dialektikus materializmus egyik legfontosabb smertető jele.

A dialektikus materializmus kiinduló pontja, hogy a társadalmi lét határozza meg a tudatot, hogy a tudat egész tartama, az ember egész lelki világa csak az anyagi világ visszatükröződése az ember agyában. Az emberi tudat magasabb foka az elmélet, azaz a természet és társadalmi valóságok kapcsolatainak és viszonyainak visszatükröződése — a természet és társadalmi élet törvényei. Ezen törvények nem nyilvánulnak meg az ember előtt minden tovább nélkül. Az ember erőfeszítéseket tesz e törvények fölfedezésére, m e g i s -

merésére. A megismerés nemzedéktől nemzedékig tartó cselekvést tételez föl és ez a cselekvés vezeti az emberiséget a környező valóság mind teljesebb és mélyebb megértéséhez.

Az első tekintetre úgy látszik, mintha a megismerés tisztán szellemi folyamata lenne. Ez az úgynevezett idealista álláspont a megismeréssel szemben. Az idealisták a megismerésre irányuló cselekvést a gondolkodás tisztán önálló és független működésének tekintik, amely magából a szellemből fakad. A megismerés története az idealisták szerint az eszmék, képzetek és fölfogások sorozatos változása. Ez teljesen megfelel az idealizmus lényegének, amely az egész világot a szellem megnyilatkozásának tekinti.

Például Hegel az egész valóságot, az egész létező világot, mint eszmét fogja föl. Számára a gyakorlat a gondolkodással egyenlő. Hegel nem az emberek gyakorlati tevékenységéről, hanem csak az eszme tevékenységéről beszél. Hegel szerint a tárgyak változása, a róluk való gondolatok változásától függ. »Az eszmék megvalósulásához — mondotta Markszt — gyakorlati erejüket felhasználó emberek szükségesek.«

Az idealizmussal ellentétben a markszista materializmus szerint a megismerő tevékenység indító okait az emberek gyakorlati szükségleteiben kell keresnünk és a megismerés folyamata magába kapcsolja az emberi cselekedetet — gyakorlatot. A gyakorlaton át jut el az ember a tárgyilagossághoz. Mert először a tapasztalat, az emberi gyakorlat tanulmányozása és általánosítása teszi lehetővé a valóság megismerését, másodsor a valóság föltételeként jelentkező gyakorlat segítségével igazolja az ember végső fokon képzetének és fölfogásának tárgyilagosságát és helyességét.

Markszt és Engelsz mutattak rá először, hogy az ember nem passzív módon alkalmazkodik a természethez. Az ember harcol a természettel a maga készíttette munkaeszközök segítségével. Ezek segítségével hat az ember a természetre, megváltoztatja azt és így egy mesterséges környezetet teremt magának. Megismerve a természetet, a maga viszonyát a természethez, az ember megismeri a maga tevékenységét és általánosítja termelési tapasztalatait, — anyagi gyakorlatát. Ezzel kapcsolatban Engelsz a következőket mondta: »Ők (az idealisták) egyrészt csak a természetet, másrészt csak az eszmét látják, de az ember gondolkodásának első kiinduló pontja és lényege a természetnek az ember által való megváltoztatása és nem a természet, mint olyan. És az ember értelme aszerint fejlődött, ahogyan megtanulta a természetet megváltoztatni.«

Az emberek maguk csinálják történelmüket, tanítja a markszizmus. Ami azt jelenti, hogy az emberiség történetének ismerete egyenlő az emberek történelmi tevékenységének és ezen tevékenység anyagi alapjainak ismeretével. Ez a tevékenység sokféle formában folyik: alapja az anyagi javak termelése. de ez nem meríti ki. A gyakorlat alatt az osztálytársadalomban az osztályharcot ugyan úgy értjük, mint az állami, társadalmi élet egyéb megnyilvánulásait stb. stb. A gyakorlat az emberek sokoldalú tevékenysége és harca, melyeknek folyamán ők megváltoztatják a természethez és a társadalomhoz való viszonyukat. A megismerés folyamata valójában a világtörténelmi emberi gyakorlat megismerésének és általánosításának folyamata.

A markszizmus a munkásmozgalomból fakadt, mint az új osztály — a proletáriátus történelmi szükségleteinek tudományos kifejezése. Sztalin mondja, hogy a »markszista elmélet a világ munkásmozgalmának tapasztalata annak általános formájában.«

A markszizmus megjelenése előtt is volt már munkásmozgalom. Markszt és Engelsz kitarítón és sokoldalúan tanulmányozták a munkásmozgalmat, megértették annak szükségességét és föltartózatatlanságát. Fölfedve valódi okait kifejtették a proletáriátus történelmi küldetését és szerepét a szocialista társadalom fölépítéséért folytatott harcban. Ez azt jelenti, hogy a tudományos kommunizmus a proletáriátus osztályharcának gyakorlati általánosítása.

A markszizmus, mint tudomány fejlődésének minden lépése, elszakíthatatlanul párosul a proletáriátus forradalmi gyakorlatával. Lenjin mondja: »Marksztnál nincs egy csöpp utópizmus sem olyan értelemben, hogy ő képzeletből építene föl egy »új társadalmat«. Nem. Ő mint egy természeti — történelmi folya-

matot tanulmányozza az új társadalom születését a régiből, az utóbbinak átmeneti formáit az előbbibe.»

Vegyük például Marksztanítását az államról és a proletár-diktatúráról. Marksztanítás 1848-ban a »Kommunista Kiáltványban« föllállították a tételt, hogy a proletáriátusnak meg kell szereznie a politikai hatalmat. Ez a tétel az összes előző társadalmi forradalmak tapasztalatainak általánosításából eredt. A társadalmi forradalmak mindig föltették a hatalom kérdését. Minden új társadalmi osztály a történelem színpadára lépve leterítette elődjét és a saját kezébe vette a hatalmat, Marksztanítás és Engelsztanítás a Kiáltványban rámutattak arra, hogy a jelenkorban ez a proletáriátus kötelessége. Hogy a proletár forradalomban a munkásosztály véget vet a polgárság uralmának, megteremt a maga politikai hatalmát, hogy így megszervezze a kommunizmust.

Az 1848—51 évek történelmi tapasztalatai alapján Marksztanítás bebizonyítja a polgári államgépezet összeroppanásának elkerülhetetlenségét. De még ebben az időben Marksztanítás nem ír arról, hogy milyen lesz az összerombolt polgári államgépezet utóda. Erre a kérdésre az 1871-es párizsi kommun felelt. Marksztanítás a kommun tapasztalatait száz és ezer programmal többre tartotta. »Ezen tapasztalatok elemzése, — írja Lenjintanítás — a belőlük eredő taktikai tanulság lezárása és saját elméletének gyakorlati fölvizsgálása. — ezt tűzte ki Marksztanítás föladatául. És a rabságból való forradalmi kiútnak lángelméjű tudományos megvilágításait, melyeket Marksztanítás a párizsi kommunból következtetett, a proletáriátus további harcában a jövő igazolta. Lenjintanítás szerint az 1905-ös és 1917-es oroszországi forradalmak más körülmények között és föltételek mellett folytatták a Kommun munkáját és mindenben megerősítették Marksztanítás történelmi-elemzését.

Valójában a gyakorlat az az erő, amely nem hagy az elméletnek nyugtot, megmenti a berögződéstől és lelket önt bele. Mert a leghaladóbb és legnagyobb elmélet is pettyhüdté válik, ha elszakad a gyakorlattól. Ma már mindenki előtt világos, mivel fenyegetett a második Internacionálé megalkuvása, amikor elszakította az elméletet a munkásmozgalom új tapasztalataitól. Marksztanítás és Engelsztanítás elméletüket a munkásmozgalomra alapozták és abból fejlesztették ki. A második Internacionálé elméleti tudósai a forradalmi markszizmusból poszadt dogmát csináltak. Lenjintanítás és Sztaljintanítás érdeme, hogy a bolsevikiek megmentették a markszizmust a haláltól, azáltal, hogy ismét összekapcsolták a munkásmozgalom tapasztalataival és ezen tapasztalatok alapján tovább fejlesztették. A Bolsevik Párt elméleti életének története a markszista-lenjinista elmélet szakadatlan fejlődését és gazdagodását mutatja. »A lenjinizmus a markszizmus továbbfejlődése. A proletáriátus új föltételek mellett vívott osztályharcának markszizmus. Az imperializmus és a proletár forradalmak markszizmus. A föld egyhatodán győzedelmeskedő szocializmus korának markszizmus.« (az Sz. K. b/P. története.) A markszizmus egyes tételei a lenjinizmusban továbbfejlődtek, kézzel foghatókká váltak, a markszizmus más tételét melyeket Marksztanítás még nem fejlesztett ki, Lenjintanítás és Sztaljintanítás rendszerré fejlesztették, azon tételket pedig, amelyek elévültek az új történelmi helyzetnek megfelelően új elmélettel pótolták.

A lenjin-sztaljini tan az új kor, az imperializmus és a proletár forradalmak korának tapasztalatait szögezi le. Marksztanítás és Engelsztanítás abban a korban működtek, amikor még nem volt fejlett imperializmus, amikor a proletároknak a forradalomra való előkészítése történt, abban a korban, amikor a proletár forradalom még nem volt egyenesen gyakorlatilag elkerülhetetlen. Ezen kor utolsó szakaszát (1872—1904) az jellemzi, hogy a győzedelmes markszizmus terebélyessé vált és a proletáriátus erőgyűjtésének folyamata, forradalomra való előkészületei befejeződtek. »A tőkés rendszernek az imperializmusba történt átváltozása! lezárult a régi korszak, melyben a munkásosztály a forradalomra készülődött s a tőkés rendszer közvetlen ostromának új korszakába nőtt át.« (Sztaljintanítás) Az imperializmus új, mélyebb és élesebb ellentmondása a proletár forradalmat gyakorlatilag kikerülhetetlenné teszi. A munkásmozgalom új feladatok előtt állva új kérdéseket tett föl. Amikor a proletár forradalom gyakorlati szükségessé vált, a proletáriátus még mindig a lakosság kisebbsége maradt. Fölmérült a kérdés a győzelmes proletár forradalom föltételeit és eszközeit illetőleg. Ezen föltételeket az imperializmus fejlődése adta meg, amely a kizsákmányolást nemcsak a proletáriátusra, hanem a város és falu milliói fölproletár rétegeire is kiterjesztette. Az imperi-

alizmus fejlődése új osztályerőket hozott létre és a parasztság és a nemzeti és gyarmati felszabadítási mozgalom formájában a proletárátság tartalékait teremtette meg. Az imperializmus által létrehozott történelmi fejlődés új mozzanatainak tapasztalatai alapján Lenjin és Sztaljin a szocialista forradalom új elméletét fejlesztették ki. Ez az elmélet egy új nézőpontot emelt ki, »mint a szocialista forradalom kötelező parancsát; a proletárátságnak a város és falu félproletár-elemeivel való szövetségét, mint a proletár forradalom győzelmének elengedhetetlen feltételét« (az Sz. K. (b) P. története)

Ezen új elmélet kidolgozásában Lenjin és Sztaljin Marksznak e permanens meg nem szűnő forradalomról szóló tételére és arra a gondolatára támaszkodtak, hogy szükséges a paraszt forradalmi mozgalmat a proletár forradalommal összekapcsolni. A második Internacionálé »elméleti tudósai« nem akartak számolni azzal a ténnyel, hogy a tőkés járom az egész világ dolgozó népeire nehezedik és a szocializmusról és szocialista forradalomról fecsegve »kidolgozták« elméletüket arról, hogy a proletárátságunk várnia kell a szocialista forradalommal, amíg nem válik a lakosság többségévé. A szocializmus, következésképp, egy távoli gyakorlatilag messzefekvő jövő ügye. Ez az »elmélet« a gyakorlatot semmibe vette. Az élet mellett járt és az élet átlépett rajta.

A második Internacionálé »elméleti tudósaival« ellentétben Lenjin és Sztaljin lángelméjükkel tökéletesen fölfogták az imperializmus által létrehozott és a proletárátságunk kedvező új erőviszonyokat és újítá csesztve Marks gondolatát a szocialista forradalomról, azokat tovább fejlesztették a szocialista forradalom új, győzelmes és terebélyes elméletévé.

Az új történelmi helyzet lángelméi megállapítása Lenjin tétele a forradalom győzelmének lehetőségéről és szükségességéről egy országban és annak a megállapítása, hogy a forradalom nem győzhet egyszerre az egész világon. Ez a tanítás teljesen új nézőpontokat vitt a proletár forradalom elméletébe. Ez megszüntette Marks és Engels tételét, hogy a forradalom nem győzhet csak egy országban és hogy a forradalomnak egyszerre minden, vagy legalább is a legfejlettebb államokban kell győznie. Ez nem felelt többé meg az új történelmi valóságnak. A szocialista forradalom új elmélete nem született volna meg, ha megteremtői nem támaszkodtak volna az életre, a gyakorlatra. A Bolsevik Párt nem győzhetett volna, ha káderei nem fejlesztették volna a markszizmust az új élet feltételeinek megfelelően.

A szocialista építés tapasztalataira támaszkodva dolgozta ki és fejlesztette tovább Sztaljin a marksz-lenjini államelméletet. A háború különös meggyőző erővel mutatta meg, hogy milyen nagy jelentőséggel bírt hazánk sorsára a szocialista államról szóló új tanítás. Sztaljin állította föl azt az elméletet, hogy a tőkés környezetben élő szocialista államnak akkor is erősödni kell, ha már a belső elnyomást célzó szerepe kihalt. Ez teljesen új, mert Engels úgy tanította, hogy a szocialista állam a kizsákmányoló osztályok felszámolása után eltűnik.

És Sztaljin tanításának megfelelően országunk megőrizte és erősítette fegyveres erejét és biztonsági szerveit. Megtartotta államgépezetünk kádereit és megerősítette azokat. Ma már teljesen világos, hogy ha elfogadjuk a buharinista-trockista »elméletet«, az államgépezet szükségtelenségéről a szocializmusban, a háború készületlenül talál bennünket és nem győzhettük volna le ellenségeinket — az emberiség ellenségeit. A háború szükségessé tette az állam és szerveinek, a belső rend és fegyelem még erősebb megszilárdítását. Sztaljin tanítása az államról azoknak a tapasztalatoknak a tudományos leszűrődése, amelyek a szocialista állam tőkés környezetben eltöltött húsz esztendeje alatt gyűltek össze.

Marks és Engels nem rendelkeztek ezekkel a tapasztalatokkal és a szocialista állam elhalásáról szóló tanaikban abból a tételből indultak ki, hogy a szocializmus egyszerre győzedelmeskedik az egész világon, vagy a legfontosabb országokban. Következtetéseik helyesek voltak, de nem állhatták meg helyüket akkor, amikor a szocializmus csak egy országban győzött és a tőkés környezet megmaradt. Ha a Párt ragaszkodott volna ehhez az elmélethez, nem a gyakorlatból, a tapasztalatból indult volna ki, hanem ebből a tételből, mint egy dogmából, úgy ez hazánkat kiszolgáltatva volna a rántkötő ellenségnek.

A forradalmi gyakorlat mindig a forradalmi elmélet alapja; mozgató ereje és gyakorlati tapasztalatokat nyújt az elmélet előmozdításához.

A honvédelmi háború föltételeiben Sztaljin a szovjet népnek a fasiszta hódítók ellen folytatott küzdelme alapján tovább fejlesztette a markszista-lenjini elméletet és eddig el nem ért fokra emelte a szovjet haditudományt. Sztaljin tanítása az állandóan ható tényezőkről, melyek eldöntik a háború sorsát, a jelenkori háborúk tapasztalatainak lényegét, különösképp a második világháború tapasztalatait a haditudományokat új fejezetekkel bővítette.

Mindaz, amit fentebb az elméletnek a gyakorlat alapján történő fejlődéséről mondtunk, amellett szól, hogy a leghatalmasabb elmélet sem épül ki egyszerre és nécsen egyszer s mindenkorra lezárt rendszer. Mindez amellett szól, hogy az elmélet a gyakorlattal elszakíthatatlan kapcsolatban áll. Az elmélet, amely hivatott a dolgok logikáját megtalálni és úrrá lenni a tárgyilagosságon, ezt nem érheti el másként, mint a gyakorlaton keresztül, ha azt tanulmányozza és általánosítja. A gyakorlat köti össze gondolkodásunkat az anyagi világgal.

Gyakorlati ténykedésünk nemcsak megismerésünk alapját képezi, de megismerésünk helyességének főmérője is. Megmutatja mennyiben felel meg tudásunk a természet és társadalom valóságának. »Az ember gyakorlatával bizonyítja be gondolatainak, eszméinek, tudásának és tudományának tárgyilagossági helyességét« (Lenjin »Bölcséleti följegyzések«).

Sztaljin a gyakorlatnak a megismerés folyamatában való szerepéről a következőket mondja: »... A markszizmus bölcséleti materializmusa abból indul ki, hogy a világ és törvényszerűségei teljes mértékben megismerhetők, hogy a természet törvényeiről való ismereteink, a tapasztalat, a gyakorlat ellenőrzése mellett, megbízhatóak és tárgyilagossági igazságok értékével bírnak.« Csakis az élet próbáját kiállt és a gyakorlat által megerősített tudást tekinthetjük ténylegesnek. Az elmélet, az eszmék stb. igazságának legmagasabb próbaköve és bizonyítéka a gyakorlat. Azonban téves lenne hinnünk, hogy amíg egy elméleti tétel nem valósult meg az életben, addig annak nincs semmiféle bizonyító ereje. Vegyük például Lenjin tanítását a polgári-demokrata forradalomnak szocialista forradalomba való átvivéséről és a szocializmus győzelméről egy országban. A polgári-demokrata forradalomnak a szocialista forradalomba való átvivésének eszméjét Lenjin előbb elméletileg alapozta meg. Az orosz polgári forradalom körülményeit tanulmányozva jutott el ahhoz a megállapításhoz, hogy történelmileg az osztályerők teljesen új viszonyához érkezünk s ez merőben különbözik az imperializmus előtti kor polgári forradalmának erőviszonyaitól. Az új történelmi helyzet tudományos elemzése volt az alapja annak az eszmének, amely az egyik forradalomnak a másikba való átvivési lehetőségét vetette föl. De még mielőtt ez a lenjini gondolat megvalósult volna, elméleti megalapozottsága miatt már hatalmas bizonyító erővel rendelkezett. Életbeváltásával elérte legmagasabb bizonyítékát.

Erről Lenjin később így írt: »Úgy történt, ahogy előre megmondtuk. A forradalom útja bebizonyította itéletünk helyességét. Kezdetben az »egész« parasztsággal a monarchia ellen, a nagybirtokosok ellen, a középkor ellen (amennyiben a forradalom polgári, polgári-demokrata marad). Azután a szegény parasztsággal, a félszocializmus, az összes kizsákmányoltakkal együtt a tőkés rend ellen, ideszámítva a falu gazdagjait, a kulákokat, üzérkedőket (amennyiben a forradalom szocialistává válik)«.

Ugyanígy a másik tétel is csak elméleti indoklással rendelkezett és a tőkés rendszernek az imperializmusban való egyenetlen fejlődéséből eredt. Ezt a törvényszerűséget Lenjin fedezte föl és ennek alapján ez a tétel a tárgyilagossági tudományos igazság erejével bírt. A szocialista építés sikerei ma már megadták a gyakorlati bizonyítékot is.

Ugyancsak a tudományosan megalapozott elméleti tételek utólagos gyakorlati bizonyítékainak példája Sztaljin jóslata a Honvédelmi Háború győzelmes kimeneteléről. Ennek alapját a főnálló erőviszonyok mély, tudományos elemzése, a lehetőségek és irányok megadásban és fejlődésben való szemlélete adta. Ez a szemlélet adta meg Sztaljinnak a lehetőséget azon tétel föllállítására, hogy a támadók ereje a háború folyamán megcsappan, viszont a Szovjetunió ereje nőni fog. Sztaljin jóslata, a győzelem tudományosan megalapozott kilátása harcra buzdította a népet a fasiszta támadó ellen és az igaz ügy győzelmének megdönthet-

tetlen hitét teremtette meg hazánk minden polgárában. A háború folyamata és kimenetele mindenben megerősítette Sztalijnt.

Az elmélet, az eszme gyakorlati bebizonyulása f o l y a m a t és nem pillanatnyi történés. Minden jelenségnek megvan a maga története és a tudományos jóslatok végleges bizonyítékukat az életben való tökéletes megvalósulás útján nyelik. Szemelőtt kell még tartanunk, hogy a helyes eszmék sem valósulnak meg önmaguktól: ez a megvalósulás harc, nehézségek legyűrése útján történik. »A világ — írja Lenjin — halad a maga útján« és az emberi cselekvés, maga előtt ezel a tárgyilagos világgal kitűzött céljának elérésében »nehézségekbe, sokszor lehetlenségekbe ütközik«. De az igazság gyakorlati bebizonyításának folyamata annál sikeresebben és kevesebb megrázkódtatással megy végbe, minél kevesebb h b á t követünk el annak életreváltásában. Pusztán a helyes elgondolás nem elég, mondja Sztalijn. Emberekre van szükség, olyanokra, akik képesek a helyes vonalat meg is valósítani. A Honvédelmi Háború nemcsak Sztalijn történelmi jóslatának és stratégiai elgondolásainak helyességét bizonyította be, hanem a szovjet emberek készségét és elszántságát ezen elvek végrehajtásában.

A gyakorlat az igazság próbaköve és segítségünkre van a hamis nézetek és állítások leleltetésében és kíméletlenül leleplezi a reakciós elméletek minden válfaját. Hitler Németországának veresége egyúttal a hitlerista világnézet veresége is. Amíg Hitler hódító, rabló politikája nem talált komoly ellenállásra, a »győztes« szíjében tűnt föl. Amikor azonban erejét a Szovjetunió mérhetetlen erkölcsi és anyagi erejével mérte össze, vereséget szenvedett és a hitleristák politikája és világnézete szappanbuborékként foszlott szét. A szovjet világnézet, a haladó szovjet társadalmi berendezés teljes diadalt aratott.

A gyakorlatra támaszkodó tudományos elmélet hatalmas szerepet játszik az emberiség életében és óriási mozgósító, szervező és átalakító erőként jelentkezik a történelemben. Sztalijn azt tanítja, hogy a haladó eszmék a társadalom haladó erőinek érdekeit szolgálják, megkönnyítik a társadalom fejlődését és előrehaladását. Ilyen eszmék a természet és társadalom törvényszerűségeit helyesen fölfedő, a társadalom anyagi fejlődésének szükségéit helyesen visszatükröző és ennél fogva az emberiség történetében komoly szerepet játszó markszizmus-leninizmus eszméi.

A Markszt és Engelsz által megállapított társadalmi fejlődés törvényszerűségének alapján Lenjin és Sztalijn pártjának módjában van meglátnia a történelem minden útvesztőiben és fordulatain keresztül a társadalom fejlődésének helyes vonalát, alapvető irányzatát, jövő hovatulását és lehetséges változatait. És ebből kiindulva sikeresen közreműködhet a társadalom életének fejlődésén, hathat a történelem vonalára olyképp, hogy a haladást célzó ténykedéseket segít, míg gátolja azon jelenségeket, melyek akadályozzák a népek előrejutását, haladását.

A sztalinji eszmék szervező és mozgósító szerepe különös erővel a fasiszta hordák elleni harcban mutatkozott meg. A Honvédelmi Háború folyamán Sztalijn fölfedezte a háború új törvényszerűségét, világosan rámutatott a háború további fejlődésének irányára és haladó erők győzelmének történelmi szükségességére. A háború legbonyolultabb mozzanataiban a Vörös Hadsereget, a Szovjetunió népeit a Sztalijn által föllállított program és eszmék vezették. És a haladó elmélettel fölvert szovjet nép győzött. »Ma mindenki elismeri, hogy az európai civilizációt a fasiszta bandáktól a szovjet nép önfeláldozó harca mentette meg« (Sztalijn). A fasiszta Németországgal való harcban a győzelem a szovjet néphez szegődött, mert a markszista-lenjinista elveket tűzte ki zászláira. Mert harcának lelket adtak Lenjin és Sztalijn eszméi, melyek a társadalom anyagi fejlődésének szükségéit helyesen tükrözik vissza és ennél fogva a társadalom életében óriási szerepet játszanak.

A markszista-lenjinista tanítás a gyakorlat hatásáról és szerepéről az elmélet fejlődésére hatalmas jelentőséggel bír a tömegek helyes irányú vezetésében. A lenjin-sztalinji bölcs stratégia és taktika alapja a gyakorlat szavának állandó és kitartó figyelése. Ez ellensége a halott, elvont gondolatoknak, az egy kaptárára való vonás elméletének és nem ismer el semmi egyszer s mindenkorra és mindenütt egyformán érvényes képletet. Lenjin kíméletlenül harcolt a dogmatiz-

mus ellen, azok ellen, akik megkísérelték föltartóztatni a mozgalmat azáltal, hogy azt egy előre készített sémába akarták beleszorítani.

A bölcs lenjini-sztaljini stratégia és taktika előre néz, a történelem kilátásai felé és ez arra kötelezi, hogy a tömegek történelmi tapasztalatával, eleven forradalmi gyakorlatával állandó és a legszorosabb kapcsolatokban álljon.

(Bolisevik, Moszkva, 1945 17—18. szám.)

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

A TERMELÉS SZABÁLYOZÁSA

Irta: Varga Jenő

Az első világháború idején a német reformisták uton-utfélen dicsőítették az akkori idők hadigazdálkodását, az élelmiszerek »egyenlő« elosztását. Ebben a hadigazdálkodásban »nagy társadalmi haladást« vélték fölfedezni és »hadi szocializmusnak« nevezték el. Lenjin leleplezte ezt a csalást és végzett a »hadi szocializmus« legendájával. A második világháborúban már ritkán lehetett hallani ezt a kifejezést.

A Szovjetunió gazdaságának nagy sikerei a háború előtt a tervszerű termelésnek nagy népszerűséget kölcsönöztek. Amikor már lehetetlenné vált a Szovjet közigazgatási sikereit letagadni, a reakciós körök e sikereket kizárólagosan a tervszerű termelés javára írták, tekintet nélkül a szovjetállam szocialista jellegére. Egyszerre mindenütt divatba jöttek a tervek, »négyéves«, »ö éves«, »tízéves« tervek. Ezek vagy egyáltalán nem valósultak meg, vagy, mint a német négyéves terv, tisztán a termelésnek háborús célokra való átállítását szolgálták.

A háború azután megmutatta a Szovjetunió közigazgatásának magasabbrendűségét.

»... a szovjet állam gazdasági alapja összehasonlíthatatlanul életrevalóbbnak mutatkozott, mint az ellenséges országok közigazgatása« (Sztaljinn).

Ennek következtében a tervszerű termelés a dolgozók tömegei előtt még népszerűbbé vált. Ezzel magyarázható egyes tökéletes közgazdászok azon törekvése, hogy a termelés háborús szabályozását »tervgazdálkodásnak« nevezzék, ami tükéletesen helytelen.

A tökéletes országok háborús termelésében szükségessé vált, hogy a hadsereg követelményeit rövidebb, vagy hosszabb időre lefedjék. És ahogyan a háború a termelésnek túlnyomó részét elnyelte, hogy a harcoló seregek számára biztosíthassák szükségleteik teljes fedezését, a jövő termelését előre szabályozni kellett. Ha az összes termelő erők — termelő eszközök, nyersanyagok, munkaerő, szállító eszközök — korlátlanul állottak volna rendelkezésre, úgy a tökéletes állam ténykedése a háború alatt a megfelelő rendelkezések időben való átadására szorítkozhatott volna. De a helyzet sehol sem volt ilyen. Ezért az állam kénytelen volt a termelés jelentős részét a háború céljaira tartalékolni, fokozni az elégtelen mennyiségben jelenlevő áruk termelését és korlátozni azok fogyasztását; mindenekelőtt a polgári lakosság céljaira. Ugyanez a célja a nyersanyagok, munkaerők és szállítóeszközök állami elosztásának.

A tökéletes állam »tervszerű« beavatkozása a közigazgatásba elsősorban attól függ, hogy milyen viszonyban állanak a tartalékok a hadiszükségletekkel, de függ a történelmi föltételektől is. A »háborús gazdálkodás szabályozásának« legmagasabb fokát Németország érte el, ahol a háború céljaira szolgáló nyersanyagok már eleve elégtelennek mutatkoztak és ahol az államnak a gazdálko-